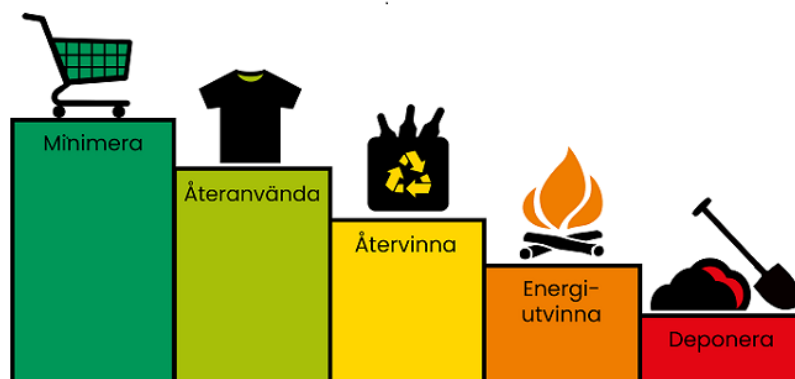

Avfallsplan 2022- 2031 för Mjölby kommun - Förenklad remissversion

Innehåll

1.	Inledning	3
2.	Avfallsplans koppling till andra planer och dokument	4
	Agenda 2030 och de globala målen	4
	Avfallstrappan.....	5
2.1.1	Avfall Sveriges 25/25 mål.....	5
3.	Nuläge Avfallshantering i Mjölby Kommun	6
3.1	Beskrivning av avfallsmängder och sammansättning	6
3.2	Nedskräpning	7
3.3	Avfall som uppstår i kommunala verksamheter	7
3.4	Organisation och ansvar.....	7
3.5	Styrmedel	7
4.	Mål och åtgärder	8
4.1	Minska mängden.....	9
	Fokusområdets mål	9
4.2	Återvinna.....	10
	Mål inom fokusområdet.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
4.3	Minska farligheten	11
	Mål inom fokusområdet.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
5.	Anläggningar för avfallshantering	12
6.	Framtida arbetssätt	12

1. Inledning

Detta är en förenklad version av förslaget till avfallsplan. Syftet med denna förenkling är att erbjuda en betydligt kortare version av avfallsplanen, för den som av någon anledning inte har möjlighet läsa hela planen.

Alla kommuner behöver ha en avfallsplan. Naturvårdsverket bestämmer vad kommunerna ska ta med i en avfallsplan. Kortfattat kan man beskriva att avfallsplanen ska vara det dokument som visar hur kommunen ska bli bättre med sin avfallshantering och minska mängden avfall.

Avfallsplanen ska beskriva avfallshanteringen i Mjölby kommun och hur kommunen kan klättra i avfallstrappan.

Kommunen har ansvar för att hantera en stor del av det avfall som kommer från privatpersoner. Kommunen är också ansvarig för avfall från kommunens egen verksamhet och för en del av avfallet från företag. Privatpersoner och företag är ansvariga för att de själva hanterar sitt avfall rätt och lämnar det vidare till rätt avfallsbehandlare.

Mjölby kommuns avfallsplan är en del av arbetet med Agenda 2030. FN har skapat Agenda 2030 för att bekämpa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa och lösa klimatkrisen till år 2030.

För att avfallsplanen ska medföra att avfallshanteringen blir bättre, behöver alla hjälpa till. Många av åtgärderna i planen är sådana som kommunala verksamheter ska sig att genomföra. Om fler verksamheter och privatpersoner genomför liknande åtgärder kommer vi ha lättare att nå målen och ge vårt bidrag till Agenda 2030.

2. Avfallsplanens koppling till andra planer och dokument

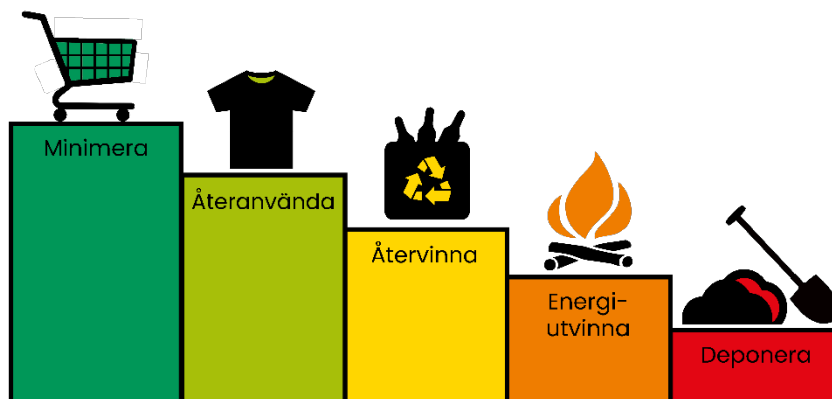
Det finns ett stort antal andra planer, dokument och uttalade mål som är viktiga för hur avfallshanteringen ska planeras i Mjölby kommun. De tre, som har fått mest betydelse i denna plan är:

- Agenda 2030 och de 17 globala målen
- Avfallstrappan
- Avfallsveriges 25/25 mål

Agenda 2030 och de globala målen

Vid FN:s toppmöte 2015 antog världens stats- och regeringschefer 17 globala mål och Agenda 2030 för hållbar utveckling. Avfallsfrågan är en viktig del i flera av målen. Ett av målen, mål 12 handlar bara om avfall.

Avfallstrappan

1. Minimera	I första hand ska uppkomsten av avfall förebyggas, så att så lite avfall som möjligt uppstår. För att detta ska bli möjligt behöver både verksamheter och privatpersoner se över sina inköp.
2. Återanvända	I andra hand ska avfallet återanvändas exempelvis genom reparation och försäljning. För att detta ska bli möjligt behöver verksamheter och privatpersoner överväga att köpa begagnade produkter.
3. Återvinna	I tredje hand ska materialet i avfallet tas till vara och bilda nytt material. Hit räknas även matavfall som behandlas så att näringsämnen kan återföras till kretsloppet.
4. Energiutvinna	I fjärde hand ska avfallet förbrännas i en anläggning för att utvinna energi.
5. Deponera	Avfall som inte kan hanteras enligt övriga steg deponeras.

Avfall Sveriges 25/25 mål

För att jobba mot Avfall Sveriges vision "Det finns inget avfall" har föreningen satt upp 25/25 målet och utmanar alla kommuner att jobba mot målet. Målet innebär att den totala mängden mat- och restavfall ska minska med 25 procent per person till 2025, jämfört med 2015.

3. Nuläge Avfallshantering i Mjölby Kommun

3.1 Beskrivning av avfallsmängder och sammansättning

Kommunalt avfall är det avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kapitlet i miljöbalken. Detta avfall består av avfall som hämtas med kommunens sopbilar och avfall som privatpersoner lämnar till återvinningscentralen och de kommunala ristipparna.

Det avfall som hämtas med sopbilarna kallas för Mat- och restavfall. I Mjölby sorteras matavfallet ut och lämnas i en grön påse som kommunen erbjuder och restavfallet lämnas i valfri påse. Alla påsar läggs i samma sopkärl och transporteras till en anläggning för optisk sortering. I denna anläggning separeras mat- och restavfallspåsarna. Matavfallet blir biogas och näring på åkermark. Restavfallet blir energi i form av el, fjärrvärme och fjärrkyla.

År 2020 samlades det in 192 kilogram mat- och restavfall per person och år i Mjölby Kommun och medel för Sverige är 202 kilogram per person och år. Att mängden mat- och restavfall är låg beror troligtvis på att avfallstaxan är utformad så att många tycker att det är lönsamt att välja det minsta kärlet och därför sortera ut sitt avfall.

Totalt samlades det in 615 kilogram kommunalt avfall per person och år under 2020. Denna mängd är hög i jämförelse med andra kommuner. Motsvarande siffra är 511 kilogram per person och år för hela Sverige.

Det finns flera orsaker till siffrorna:

- Antal besök på återvinningscentralen är för år 2020 4,6 per person att jämföra med 2,9 per person i hela Sverige. Detta innebär att en del av avfallet som i andra kommuner hamnar i soptunnan lämnas till återvinningscentralen.
- Det är enkelt att lämna ris- och trädgårdsavfall med fyra kommunala ristippar som är öppna dygnet runt.
- Andelen villahushåll är relativt hög, drygt 50 procent jämfört med drygt 40 procent i hela landet. Villahushåll ger upphov till mer kommunalt avfall, som lämnas till återvinningscentral och ristippar, än andra hushåll.

3.2 Nedskräpning

Mjölby kommun arbetar kontinuerligt med att hålla kommunen fri från skräp. Framförallt sker arbetet genom papperskorgar i den offentliga miljön. För att papperskorgar ska vara inbjudande att använda hålls de rena och fräscha och placeras med omsorg.

3.3 Avfall som uppstår i kommunala verksamheter

Mycket av det avfall som uppstår i kommunala verksamheter utgörs av sådant avfall som hämtas av kommunens sopbilar. Men i de kommunala verksamheterna uppkommer det en del annat avfall, exempelvis bygg- och rivningsavfall och slam från reningsverk.

Bygg- och rivningsavfallet sorteras och återvinns efter ingående material. Slam från reningsverk är också kommunalt verksamhetsavfall. På Mjölbys avloppsreningsverk Mjökulla, där merparten av avloppsvattnet från Mjölby kommun renas, bildas slam som en del i reningsprocessen. För att slammet ska vara godkänt för spridning på åkermark får vissa gränsvärden inte överskridas. Slammet som produceras på Mjökulla är certifierat enligt Revaq, vilket ställer högre krav på kvaliteten än de nationella gränsvärdena.

3.4 Organisation och ansvar

Kommunens renhållningsansvar regleras i miljöbalkens 15 kap. Kommunen ska se till att det avfall som uppkommer i hushåll transporteras till en behandlingsanläggning samt återvinns eller bortskaffas. I Mjölby kommun har avfallsenheten ansvar för hantering av kommunalt avfall och miljönämnden är tillsynsmyndighet över avfallsverksamheten. Producentansvar innebär att tillverkaren ansvarar för att en produkt samlas in och återvinns. Producentansvaret innebär även en skyldighet för konsumenterna att källsortera och lämna tillbaka förbrukade varor och förpackningar. I dag finns producentansvar för förpackningar (wellpapp, kartong-, trä-, metall- och glasförpackningar), däck, batterier, bilar, elavfall och läkemedel samt returpapper. Producentansvaret för returpapper försvinner årsskiftet 21/22 och blir då kommunens ansvar. I Mjölby kommun kommer kommunen till att börja med att göra så att avfallet kan samlas in likadant som tidigare.

3.5 Styrmedel

Kommunen har flera styrmedel att använda för att nå målen i avfallsplanen. Dessa är framförallt avfallstaxan, avfallsföreskrifterna, detaljplanering, information, tillsyn, upphandling och inköp samt att genomföra förändringar i de egna verksamheterna.

4. Mål och åtgärder

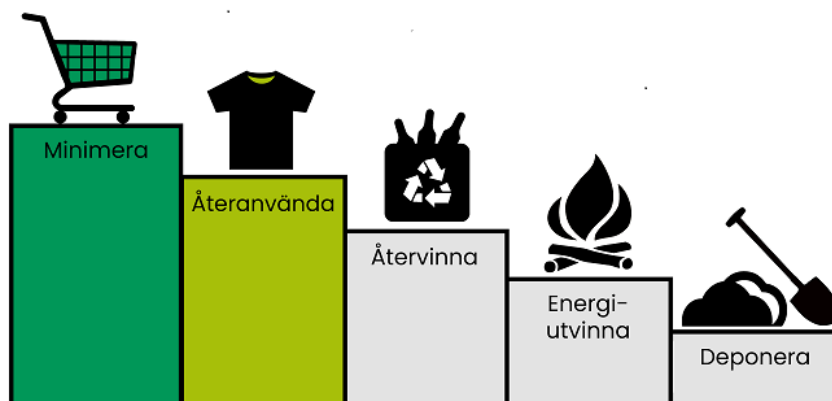
Målen i avfallsplanen är uppdelade i tre olika fokusområden efter avfallstrappans steg.

- 1. Minska mängden** Detta fokusområde hör till de två översta stegen i avfallstrappan.
- 2. Återvinna** Detta fokusområde hör till steg tre och fyra i avfallstrappan.
- 3. Minska farligheten** Detta fokusområde hör till det nedersta steget i avfallstrappan.

4.1 Minska mängden

Fokusområdet minska mängden är inriktat på arbetet mot avfallstrappans två översta steg, minimera och återanvända.

Avfall uppstår i vardagen som en naturlig följd av invanda rutiner och beteenden. För att avfallet ska minska behövs förändrade vardagsrutiner och beteenden. De åtgärder som ska genomföras för att nå målen är därför inriktade till att försöka underlätta denna förändring.

Fokusområdets mål

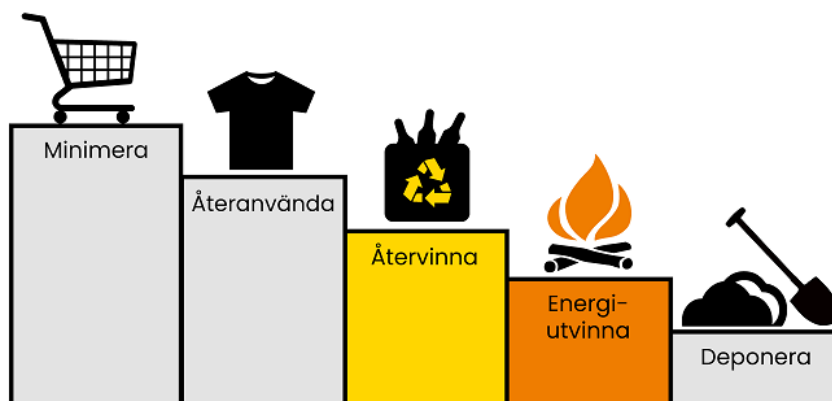
- 1.1 Avfall, som uppstår i Mjölby kommun ska minska
- 1.2 Matsvinnet i Mjölby kommun ska minska detta
- 1.3 Kommunens verksamheter ska bidra till att avfallsminimering och återanvändning ökar

Exempel på åtgärder som genomförs för att nå målen är:

- Inrättande av en fritidsbank
- Minskning av engångsprodukter
- Undersökning av om det är möjligt att återanvända fler saker som lämnas på återvinningscentralen

4.2 Återvinna

Fokusområde återvinna är inriktat mot steg tre och fyra i avfallstrappan, materialåtervinna och energiutvinna.

Målen inom området syftar till en förbättrad sortering. I första hand en ökad materialåtervinning och i andra hand till energiutvinning. De material som går till energiutvinning behöver vara så rena som möjligt.

För att det ska vara möjligt att återvinna material i så stor utsträckning som möjligt behöver hänsyn tas till återvinning redan innan produkten köps in. En förutsättning för att ett material ska återvinnas är att det finns möjlighet att använda det återvunna materialet i nya produkter.

Matavfall kan återvinnas genom biologisk behandling och användas som gödsel och på så sätt återförs viktiga ämnen till åkermarker.

Fokusområdets mål

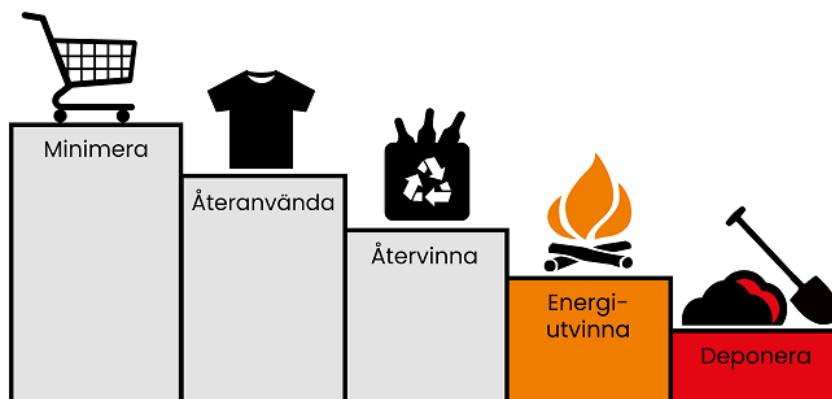
- 2.1 Hushåll och verksamheter ska bli bättre på att sortera ut förpackningar.
- 2.2 Kommunens verksamheter ska bidra till ökad återvinning
- 2.3 Andelen matavfall som används till biodrivmedelsproduktion och som gödning på åkermark ska öka

Exempel på åtgärder som genomförs för att nå målen är:

- När kommunen köper in nya produkter ska krav ställas så att de innehåller återvunnet material.
- Kommunen ska utreda möjligheten att hämta fler sorters avfall från villor och flerfamiljshus.
- Kommunen ska informera kring hur man sorterar.

4.3 Minska farligheten

Fokusområde minska farligheten inriktat mot avfallstrappan två nedersta steg, energiutvinna och deponera.

Målen inom området syftar till att minska mängden avfall som går till deponi, rätt hantering av farligt avfall och minskad nedskräpning.

Deponering innebär att avfallet läggs på hög utan att resurser i form av energi eller material tas till vara. En del av avfallet som deponeras utgörs av aska från energiutvinning.

Farligt avfall behöver hanteras separat så att det inte påverkar miljön och annat avfall negativt.

Nedskräpning är en företeelse som ger upphov till avfall som aldrig hanteras och som därför hamnar utanför avfallstrappan. Nedskräpning i skadar djur och natur och bidrar till minskad trivsel och ökad otrygghet.

Fokusområdets mål

- 3.1 Mjölby kommun ska minska mängden avfall som deponeras
- 3.2 Upplevda problem till följd av nedskräpning av den yttre miljön i Mjölby kommun ska minska
- 3.3 Kunskapen om vad som är farligt avfall ska öka

Exempel på åtgärder som genomförs för att nå målen är:

- Kommunen ska fördela ansvaret för hur nedskräpning ska undvikas.
- Kommunen ska informera om vad som är farligt avfall och hur det ska hanteras och undvikas.
- På återvinningscentralen ska fler material kunna sorteras för sig.

5. Anläggningar för avfallshantering

I kommunen finns flera anläggningar för hantering och mottagning av avfall, bland annat dessa:

- Hulje omlastningsstation, återvinningscentral och mellanlager
- Ristippar i tätorterna Skänninge, Väderstad, Mantorp och Mjölby

För att nå målen i avfallsplanen behöver återvinningscentralen utvecklas så att det finns större möjligheter att hantera sorterat avfall.

6. Framtida arbetsätt

För att nå målen är det behöver alla kommunala verksamheter göra förändringar av vad som köps in och hur avfallet hanteras.

Boende och företag i kommunen har stor möjlighet att hjälpa till med att nå målen genom att ändra sina vanor. Kommunen stöttar med tips och råd om hur man kan bli mer resursmedveten och minska avfallsmängden i kommunen.

Kommunen behöver undersöka om det finns möjlighet att utforma avfallstaxan och de kommunala reglerna kring avfallshantering, så att de som hanterar sitt avfall bäst gynnas.

Service- och teknikförvaltningen
Service- o Teknikförvaltningen
Telefon: 0142-850 00
E-post: tekniska@mjolby.se
Burensköldsvägen 11-13, 595 80 Mjölby

